

Styrdokument

Riktlinjer vid hot, våld och trakasserier mot förtroendevalda

Dokumenttyp	Riktlinje
Diarienummer	KS/2016:701
Beslutad av	Kommunfullmäktige 2017-02-06, § 12
Reviderad av	
Dokumentansvarig	Säkerhetssamordnaren

Innehåll

1. Inledning	4
1.1 Syfte.....	4
1.2 Mål.....	4
1.3 Definition	4
1.4 Otillåten påverkan.....	4
1.5 Hot mot förtroendevald	5
1.6 Hot mot sammanträde	5
1.7 Kommunfullmäktige	5
1.8 Kommunstyrelsens samt övriga nämnder/utskott	5
1.9 Genomförande av säkerhetskontroll.....	5
2. Åtgärder vid hot	6
2.1 Generella akutåtgärder	6
2.2 Egna åtgärder	6
2.3 Polisanmälan.....	6
2.3.1 Åtkomstskyddad anmälan.....	6
2.3.2 Hatbrott	6
2.3.3 Otillåten påverkan	7
2.3.4 Reaktionen	7
2.4 Stöd i rättsprocessen	8
2.5 Skydd för hotade	8
2.6 Förtroendevalda och arbetsmiljölagen	8
2.7 Viktiga telefonnummer.....	8
3. Checklistor	9
3.1 Offentliga möten och sammanträden.....	9
3.2 Rutiner när en förtroendevald stalkas (hotas)	10
3.3 Hot och bombhot	11

1. Inledning

Den offentliga förvaltningen skall präglas av demokrati, rättssäkerhet och effektivitet. Hot och våld riktat mot förtroendevalda samt mot offentliga sammanträden innebär ett allvarligt hot mot dessa grundläggande principer och den demokratiska beslutsprocessen riskerar att störas. Detta kan leda till att politiker tvekar inför beslut, blir påverkade i sitt beslutsfattande, hoppar av sina uppdrag eller väljer att inte engagera sig i vissa politiska frågor. Det kan även försvåra rekryteringen av nya politiker samt påverka hur tillgängliga de förtroendevalda blir gentemot medborgarna.

Mot bakgrund av ovanstående har Sunne kommun tagit fram följande riktlinjer. Ordföranden i respektive nämnd/styrelse ansvarar för att dessa riktlinjer följs. Varje enskild förtroendevalda har också ett ansvar för att rapportera eventuella händelser.

1.1 Syfte

Syftet med riktlinjerna är att Sunne kommun ska kunna agera snabbt och effektivt när en hotfull eller våldsam situation uppstår och därmed förebygga ohälsa och olycksfall. Störningar, olyckor och ohälsa vid offentliga sammanträden i Sunne kommun ska också förebyggas.

1.2 Mål

Målet med riktlinjerna är att den eller de som drabbas:

- Inte ska påverkas i sitt beslutsfattande
- Ska kunna utföra sitt uppdrag utan inskränkningar
- Ska känna godtagbar trygghet och säkerhet både under sitt uppdrag och i övriga sammanhang

1.3 Definition

Hot innebär att någon hotar att skada någon person eller dennes egendom. Hot kan även omfatta andra personer, djur eller föremål som har stor betydelse för den som blir utsatt. Hotet kan ske via telefon, sms, mail, sociala medier, direkt tilltal eller med hjälp av vapen eller annat föremål. För att hotet ska vara brottsligt i laglig mening måste den som blir utsatt uppfatta hotet som allvarligt.

1.4 Otillåten påverkan

Begreppet "otillåten påverkan" omfattar en rad olika handlingar som syftar till att påverka politikernas och tjänstemäns beslutsfattande. När denna typ av brott begås på ett organiserat och systematiskt sätt kan de allvarligt skada vårt demokratiska system. I Sverige är det främst personer och grupper inom den grova organiserade brottsligheten och de politiska extremistmiljöerna som utför dessa brott, främst i syfte att uppnå ekonomisk eller politisk vinning.

1.5 Hot mot förtroendevald

Den lokala polisen har huvudansvaret för skydd av förtroendevalda i kommunen vilket innebär att den polisiära handläggningen av ärenden om hot och våld mot förtroendevalda är en uppgift för respektive polismyndighet.

1.6 Hot mot sammanträde

Om det finns anledning att befara att det vid sammanträdet kan komma att förövas brott som innebär en allvarlig fara för någons liv, hälsa eller frihet eller för omfattande förstörelse av egendom så ska ordföranden kontakta säkerhetssamordnaren för en hotbilda-bedömning.

Det är polisen som i sin tur gör den professionella bedömningen av vilka åtgärder som ska vidtas vid varje enskild situation. Polisens bedömning är mycket viktig, beslutet om eventuell säkerhetskontroll fattas dock av sammanträdets ordförande efter samråd med polisen eftersom hon eller han enligt kommunalrätten har ansvar för sina sammanträden.

1.7 Kommunfullmäktige

Det är fullmäktiges ordförandes roll att ansvara för ordningen under sammanträdet. Ordföranden har rätt att visa ut den som uppträder störande och inte rättar sig efter tillsägelse. Ordföranden får inte utvisa någon utan att först ha gett en tillsägelse.

Bestämmelsen om ordförandens rätt att utvisa störande personer gäller såväl åhörare som ledamöter och ersättare. Om det under sammanträdet uppstår sådan oordning att sammanträdet inte på ett meningsfullt sätt kan fortsätta så får ordföranden bestämma att sammanträdet ska ajourneras eller som en sista utväg upplösas.

1.8 Kommunstyrelsens samt övriga nämnder/utskott

Huvudregeln för nämnder och utskott att sammanträdena ska vara offentliga är att fullmäktige har medgett det och att ärendet som behandlas vid sammanträdet inte avser myndighetsutövning eller innehåller sekretessbelagda uppgifter. Kommunstyrelsen har beslutat om offentligt möte i samband med ärendegenomgång.

Vid offentliga sammanträden gäller i fråga om ordning vid sammanträdet samma regler som för fullmäktige.

1.9 Genomförande av säkerhetskontroll

Det är polismyndigheten som beslutar om säkerhetskontrollen ska genomföras med närvarande polis eller om den kan utföras på annat sätt. I det fall en säkerhetskontroll genomförs så får den omfatta undersökning av personer, väskor, paket och dylikt med hjälp av teknisk utrustning.

Manuell kroppsvisitation är en undersökning där kontrollpersonalen för hand letar efter otillåtna föremål och en sådan får endast ske om det finns särskilda skäl för detta. En sådan

undersökning ska i sådana fall utföras av polis eller av ordningsvakt som fått godkännande av polismyndigheten att utföra sådan kontroll.

2. Åtgärder vid hot

2.1 Generella akutåtgärder

Generella akutåtgärder då hot- eller våldssituation inträffar:

- Försöka lämna den hotfulla situationen/personen och gå därifrån om det är möjligt
- Larma snabbt via telefon 112, personlarm eller ropa på hjälp
- Vid akutsamtal uppge vem du är, platsen, skador, hot, drabbade samt telefonnummer man når dig på. Polisen gör en riskbedömning och åtgärder vidtas efter polisens bedömning
- Informera kommunens säkerhetssamordnare och kommunchef
- Kontakta partiets gruppleddare och säkerhetsansvarig

2.2 Egna åtgärder

Spara all dokumentation om hot eller trakasserier som du utsatts för och som kan användas som bevismaterial, vid hot via sociala medier ska en print screen göras och bilden sparas. Notera kontaktuppgifter till personer som hört eller sett vad som hänt om det är möjligt.

Kontakta säkerhetssamordnaren som vid behov kontaktar polisen för samråd.

2.3 Polisanmälan

Grundregeln är att brott ska polisanmälas och polisen ska utreda dessa. Om någon blir utsatt för hot, våld eller trakasserier är det därför viktigt att en polisanmälan görs. Det är alltid den som drabbas som avgör om en polisanmälan ska göras. En anmälan ger polisen betydligt större möjligheter att förhindra att gärningspersonen upprepar brott samt möjliggör att personen kan lagföras.

2.3.1 Åtkomstskyddad anmälan

Förtroendevalda har lagstadgad rätt att begära att polisanmälan blir åtkomstskyddad. Detta innebär att endast de tjänstemän hos polisen som är berörda och arbetar med ditt ärende kan ta del av innehållet.

2.3.2 Hatbrott

Om ett angrepp kan bero på gärningspersonens negativa inställning till den drabbades hudfärg, nationella eller etniska ursprung, religionstillhörighet, trosbekännelse eller sexuella

läggning är det viktigt att det anges vid polisanmälan. Detta klassas som hatbrott och kan leda till straffskärpning vid lagföring.

2.3.3 Otillåten påverkan

Otillåten påverkan kan innebära en svår kränkning som kan medföra psykiska eller fysiska skador för den som drabbas. Det är också ett arbetsmiljöproblem och kan vara ett säkerhetsproblem både för den drabbade och kommunen. Otillåten påverkan kan handla om påtryckningar som:

- Trakasserier som till exempel kränkning, ofredande
- Utpressning eller andra straffbara påtryckningar
- Hot om våld
- Fysiskt våld mot person eller egendom

Det är av största vikt att alla hjälps åt med att motverka och förebygga otillåten påverkan så att rättssäkerhet och demokrati inte påverkas.

Kontakta kommunens säkerhetssamordnare för samråd om du blir utsatt för otillåten påverkan. Polisanmäl alltid otillåten påverkan. Överväg att begära åtkomstskydd av anmälan.

2.3.4 Reaktioner

Människor reagerar olika i en våldssituation. En del reagerar direkt med stressreaktioner eller chocktillstånd, andra efter flera timmar eller dagar. Många upplever rädsla, obehag eller skräck efter det som hänt eller för vad som kunnat hända. Andra förblir relativt oberörda. Reaktionen beror på hur man uppfattat vad som hänt, om man var beredd eller inte på det inträffade, om man var ensam och om man varit med om hot om våld eller våldshändelser tidigare. Enbart kunskapen om att man kan riskera att utsättas för våld eller hot om våld innebär för många människor en stark psykisk press i arbetet.

Reaktioner efter en krissituation brukar följa fyra faser:

1. Chock, som kan vara i några dagar, då man omedvetet kan förneka verkligheten, vilket ibland misstolkas av omgivningen som oberördhet.
2. Reaktion, då starka känslor tränger fram.
3. Bearbetning, då den drabbade arbetar mentalt med problemet.
4. Nyorientering, då de psykiska skadorna är läkta och obehagliga känslor har bearbetats.

2.4 Stöd i rättsprocessen

Den som drabbas av hot, våld eller trakasserier har i de allra flesta fall rätt att ta med en stödperson vid besök hos polisen. Den drabbade bestämmer själv vem som ska vara stödperson. Det kan exempelvis vara en vän, en arbetskollega, en tjänsteman från kommunkansliet eller någon från en brottsoffer- eller kvinnojour.

Den som drabbas kan även få ett målsägandebiträde, ett så kallat juridiskt biträde. Om det beviljas är det kostnadsfritt. Målsägandebiträdet ger stöd genom hela den juridiska processen. Eventuellt önskemål om målsägandebiträde ska framföras till polis eller åklagare.

2.5 Skydd för hotade

Polismyndigheten har brottsoffersamordnare som arbetar med stöd och kan erbjuda åtgärder för hotade som behöver skydd. Polisen bedömer hur stort behovet av skydd är och vilken skyddsåtgärd man beslutar att vidta i det enskilda fallet. Exempel på detta är rådgivning, bevakning och olika tekniska hjälpmedel. Internt i kommunen kan, då behov finns, tillhandahållas förstärkt skydd med:

- Personlarm
- Bevakning
- Personskydd

Stödsamtal eller annat psykologiskt stöd kan även erhållas vid behov.

2.6 Förtroendevalda och arbetsmiljölagen

Arbetsmiljölagen gäller varje verksamhet i vilken arbetstagare utför arbete för en arbetsgivares räkning (AML 1 kap, 2 §, 1st). Då förtroendevalda inte är anställda av Sunne kommun gäller inte Arbetsmiljölagen och inte heller Sunne kommuns interna rutiner gällande hot och våld för anställd personal. Förtroendevalda kan i vissa fall omfattas av kommunens försäkringsskydd, vid inträffad skada tag kontakt med kommunens kontaktperson i försäkringsfrågor.

2.7 Viktiga telefonnummer

- Akut – Polis, ambulans, räddningstjänst: 112
- Säkerhetssamordnare: 070-240 14 82
- Kommunchef: 070-190 35 56
- Kontaktperson försäkringsfrågor: 070-240 14 82
- Säkerhetspolisens kommunikationscentral: 010-568 70 00

3. Checklistor

3.1 Offentliga möten och sammanträden

Informera dig om hotbild

Bedöm lämplighet att genomföra mötet, resurser, lokal, bevakningsåtgärder som krävs för säkerheten. Samverka med Polis, Vaktare med flera.

Informera dig om tillstånd

Kontakta polisen och försök få en kontaktperson. Informera polis om eventuella kontroversiella budskap som kan påverka hotbilden. Informera dig om andra evenemang som kan pågå parallellt, exempelvis demonstrationer.

Placering av scen och talarpodiet

Målsättning är att huvudpersonen ska ha ryggen fri med skyddad bakgrund. Undvik plats mitt på en yta med folk runt om. Tänk på angreppsrisk från person med eventuellt tillhygge.

Informera dig om vad som gäller för avspärrning

Säkerhetsavstånd markeras genom rep, band, blommor etc. Tänk ur säkerhetssynpunkt på placering av entréer, vakter, funktionärer och media.

Upprätta bra kommunikationsvägar

Med polis, vaktare och säkerhetsansvarig. Lägg in viktiga telefonnummer i mobilen. Vid akut läge ring alltid 112 för hjälp från polis, ambulans och räddningstjänst.

Informera dig om planerade åtgärder för eventuell ordningsstörning.

Var beredd på tidig hantering av incidenter eller spontana störningar. Provocera inte störande eller hotfulla personer.

Förbered åtgärder för hotfull situation

Planera reträttväg till säkert utrymme. Använd säker parkeringsplats för fordon i nära anslutning. Insläpp och parkering av okända fordon i närområdet bör undvikas.

Förbered dokumentation av hot eller händelse

Notera tid, plats, händelse orsak, vidtagna åtgärder, övrigt av vikt. Gör polisanmälan. Rapportera till arrangör och kommunens säkerhetssamordnare om något inträffar.

3.2 Rutiner när en förtroendevald stalkas (hotas)

Utse en huvudansvarig.

Upprätta en logg där all information samlas.

Informera och engagera partiets gruppleddare, säkerhetssamordnaren och partiets säkerhetsansvarig.

Dokumentera.

Samla allt som kommer från stalkaren, dvs. e-post, telefonsamtal och sms. Kontrollera att informationen sparas på ett sådant sätt att den inte riskerar att försvinn av misstag.

Ta reda på mot vem förföljelsen riktar sig. Är det bara en person eller flera?

Vad kan ha hänt beteendet? Har det hänt förut? Finns det ett mönster av dentyper av kontakt på arbetsplatsen som man inte noterat tidigare.

Ta reda på vem stalkaren är.

Kolla IP-adresser i e-postmeddelandet, telefonnummer och kommunens egna databaser. Är han eller hon en kund eller en före detta medarbetare?

Skicka ett tydligt nej via e-post eller brev med en tydlig markering att ni inte vill att stalkaren ska ha någon som helst kontakt med de förföljda personerna. Spara en kopia på all korrespondens.

Informera kollegorna.

Se till att alla medarbetare är medvetna om situationen och att de inte får ha kontakt med stalkaren. Kontakter verkar som utlöser och stärker stalkarens självförtroende. På så sätt kan det leda till en spiral av eskalerande våldshandlingar eller våld.

Analysera allvaret i hotet.

Vilken metod använder han eller hon? E-postmeddelanden, sms eller personliga besök? Har personen uppträtt hotfullt? Kolla offentliga register. Har han dömts för brott tidigare? Äger personen ett skjutvapen?

Skydda den drabbade.

Byt ut alla e-postadresser och telefonnummer, styr om dem till den säkerhetsansvarige. Se till att reception och bevakningsbolag är medvetna om stalkarens inte är välkommen. Hur ser det ut i den drabbats hem? Behövs larm? Ändringar i resväg?

Polisanmäl om hotet bedöms som allvarligt. Se till att få med all dokumentation. Anmäl utan brottsrubricering. Begär besöksförbud. Se till att all kontakt från polisen går till partiets säkerhetsansvarig eller säkerhetssamordnaren och inte till den drabbade förtroendevalda.

3.3 Hot och bombhot

Allmänt

- Lyssna noggrant
- Var lugn och vänlig
- Avbryt inte personen som ringer
- Starta om möjligt inspelning av samtal
- Radera ej mobilsvar SMS eller e-post
- Notera datum, tid, plats samt precisera hotet. Verkar den som framförde hotet känna till kommunens anställda och/eller kommunens lokaler?
- Notera om möjligt telefonnummer från den som framförde hotet Notera om möjligt personens identitet, dialekt, tal, röst, attityd och bakgrundsljud

Försök ställa följande frågor:

- När ska hotet genomföras?
- När ska bomben explodera?
- Var finns bomben eller hotet?
- Mot vem eller vad riktas hotet?
- Vilken bomb är det – hur ser den ut?
- Varför har den skickats?
- Vad heter ni och vad representerar ni?